

ЛІТАРАТУРНАЯ ВІКТАРЫНА ЯК АДЗІН СА СРОДКАЎ
ФАРМІРАВАННЯ ПРАФЕСІЙНЫХ КАМПЕТЭНЦЫЙ БУДУЧЫХ
НАСТАЎНІКАЎ ПАЧАТКОВЫХ КЛАСАЎ

В.У.Азарка, А.С.Васілеўская

УА “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”,
Мінск

Сучасныя стандарты вышэйшай адукацыі ставяць перад будучымі настаўнікамі пачатковых класаў цэлы шэраг прафесійных кампетэнцый у сферы навучальнай, выхаваўчай, развіваючай, каштоўнасна-арыентацыйнай дзейнасці [1, с. 7-8]. Сфарміраваць гэтыя кампетэнцыі толькі за кошт вучэбных дысцыплін немагчыма.

Адна з форм працы, якая актыўна выкарыстоўваецца намі для фарміравання ўменняў і навыкаў, што складаюць прафесійныя кампетэнцыі, – літаратурная віктарына. Студэнтаў прываблівае гульнявая форма, магчымасць праявіць сябе, адчуць радасць перамогі. Мы ж, выкладчыкі, бачым вялікі патэнцыял літаратурных віктарын у фарміраванні такіх уменняў, як арганізоўваць і праводзіць выхаваўчыя мерапрыемствы, развіваць навыкі самастойнай работы з даведачнай, навуковай літаратурай і іншымі крыніцамі інфармацыі, арганізоўваць і праводзіць заняткі розных відаў і форм і інш. Не трэба забываць і пра вялікія выхаваўчыя і адукацыйныя магчымасці гэтага віду выхаваўчай працы. Таму традыцыйная форма правядзення віктарыны (пытанне-адказ) нас не задавальняе. І мы ў сваёй працы імкнёмся прыдумаць нешта новае і незвычайнае.

Выбар тэмы часцей за ўсё падказвае каляндар юбілейных дат. У сваю чаргу матэрыял абумоўлівае форму самой гульні. Так, у 2011 г. адзначаліся юбілеі цэлага шэрагу славутых дзеячоў беларускай культуры і навукі: С.Законнікава, А.Лойкі, Н.Гілевіча, І.Мележа, І.Шамякіна, М.Ермаловіча, Кандрата Крапівы, М.Багдановіча, Цёткі, Я.Карскага. Каб больш поўна

пазнаёміць студэнтаў з дзейнасцю гэтых славурых асоб мы правялі віктарыну **“Вакол юбілеяў”** – своеасаблівае падарожжа ў часе і прасторы. Калі віктарына прысвечана жыццю і творчасці аднаго пісьменніка, тады больш увагі надаецца асобе мастака слова, асабліваасцям яго творчасці, жанравым адметнасцям, манеры пісьма. Так, у 2014 г., святкуючы юбілей М.Лынькова, мы распрацавалі літаратурную віктарыну ў форме дарожнага альбома, а ў 2015 г. прапанавалі студэнтам прыняць удзел у гульні-квесеце **“Дэтэктывы чытаюць творы Уладзіміра Краткевіча”**.

Кожная падобная гульня патрабуе ад студэнтаў папярэднй падрыхтоўкі: у адным выпадку дастаткова звярнуцца да артыкулаў бібліяграфічных даведнікаў (віктарына “Вакол юбілеяў”), у другім – засяродзіцца на біяграфіі, у трэцім – прачытаць асобныя творы пісьменнікаў (літаратурныя віктарыны па творах Янкі Маўра, М.Лынькова, У.Краткевіча). На этапе падрыхтоўкі каманд да гульні нам удаецца вырашыць яшчэ адну важную, на наш погляд, задачу – выявіць студэнтаў, здольных да самастойнага інтэлектуальнага пошуку, тых, у каго ярка праяўляюцца арганізатарскія здольнасці. З цягам часу такія студэнты пачынаюць прымаць актыўны ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні літаратурных віктарын, уключаюцца ў работу лінгвістычнага гуртка “Lingua Orbis” і студэнцкай навукова-даследчай лабараторыі. Аб тым, наколькі значны метадычны вопыт набываюць студэнты, можна меркаваць па ўзроўні правядзення імі пазакласных прадметных мерапрыемстваў падчас праходжання педагічных практык або іх актыўнасці ў навукова-даследчай рабоце.

Форма, адметнасць матэрыялу, вызначаныя мэты абумоўліваюць падыходы да фармулёўкі заданняў. Так, пры правядзенні літаратурнага падарожжа “Вакол юбілеяў” мы прапанавалі студэнтам заданні, якія дазволілі праявіць уменне нестандартна і творча мысліць: аднавіць прапушчаныя прыметнікі ў вершы Н.Гілевіча, пазнаць рэальных і прыдуманых герояў па іх апісанні, напісаць верш на аснове зададзенай рыфмы (пазычанай з верша Цёткі) і інш. Пасля кожнага этапа віктарыны ўдзельнікі павінны былі адгадаць

ключавыя словы, з якіх потым трэба было скласці імя і назву працы яшчэ аднаго юбіляра – Я.Ф.Карскага.

У віктарынах па творах Янкі Маўра і Міхася Лынькова мы прапанавалі заданні, якія дазволілі выявіць, наколькі добра ўдзельнікі гульні знаёмы з творчасцю гэтых пісьменнікаў: пазнаць, з якога твора цытаты, разабрацца ў храналогіі сюжэтных ліній, вызначыць гістарычныя падзеі, апісаныя ў творы, падабраць фразеалагізмы да ілюстрацый, скласці пазлы-малюнкi і г.д.

Гульня-квест па творчасці У.Караткевіча нагадвала сабой раскрыццё злачынства. Для ўдзельнікаў была распрацавана індывідуальная карта маршрута. На аснобных станцыях кожная каманда павінна была выканаць пэўнае заданне (прадэманстраваць сваё веданне жыцця і творчасці пісьменніка ў інтэлектуальнай гульні, аднавіць дэфармаваны радкі з вершаў, пазнаць героя па яго намінацыях у тэксце і інш.), атрымаць медаль і ключавое слова. Перамагала тая каманда, якая змагла набраць найбольшую колькасць ключавых слоў і скласці з іх фразу: “Хто не памятае свайго мінулага, хто забывае сваё мінулае, той асуджаны безліч разоў перажыць яго”.

Не менш значным, на нашу думку, з’яўляецца знешні антураж гульні, яркія запамінальныя дэталі: аб’ява-запрашэнне, відэафрагмент са зваротам М.Лынькова да моладзі, назвы каманд і адпаведныя маршрутныя лісты з сімваламі славурых літаратурных дэтэктываў (Эркуль Пуаро, міс Марпл, Шэрлак Холмс, камісара Мегрэ).

Кожная літаратурная віктарына становіцца яркай, запамінальнай падзеяй на факультэце. Да ўдзелу мы нярэдка запрашаем навучэнцаў старшых класаў ДУА “Сярэдняя школа № 153 г. Мінска”, на базе якой працуе філіял кафедры беларускага і рускага мовазнаўства, або студэнты старшых курсаў, якія прымалі ўдзел у падрыхтоўцы гульні, ужо самі праводзяць тую ж самую віктарыну са школьнікамі падчас праходжання педагагічных практык.

Такмі чынам, літаратурная віктарына з’яўляецца прыдатнай формай пазааўдыторнай працы са студэнтамі, якая дазваляе рашаць адначасова некалькі задач: фарміраваць прафесійныя кампетэнцыі будучых настаўнікаў пачатковых

класаў, прывіваць любоў да кнігі, праявіць творчы і даследчы патэнцыял студэнтаў.

Літаратура

1. Образовательный стандарт высшего образования. Высшее образование. Первая ступень. Специальность 1-01 02 01 Начальное образование. Квалификация Преподаватель – Введ. 30.08.2013. – Минск : Министерство образования Республики Беларусь, 2013. – __ с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ